

Täysistunto

Tiistai 6.10.2020 klo 14.02—20.20

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain ja liikenteen palveluista annettun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 137/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. Asiassa käydään ministerin esittelypuheenvuoron jälkeen debatti.

Keskustelu

14.59 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Hrakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsillä on hallituksen esitys, joka jakautuu kahteen osaan: tartuntatautilain muutokseen ja liikennepalvelulain muutokseen. Esitys mahdollistaa jo lähtömaatestauksella siirtymisen sisärajavalvonnasta kohti maiden välistä yhteistyötä, jossa myös edistetään vientielinkeinoja, tuotantoa ja palveluita sekä kansainvälistä liikkuvuutta tuumaakaan tinkimättä suomalaisten terveysturvallisuudesta — tuumaakaan.

Suomi on selviytynyt pandemian hallinnassa ja sen taloudellisten seurauksien lieventämisessä toistaiseksi hyvin, kansainvälisesti verraten jopa erinomaisesti. Ansio kuuluu testata, jäljitä, eristää, hoida -mallille. Jatkuva valppaus ja hygieniaohjeistus, pienet tiukennukset ja pienet vapautukset ovat osoittautuneet huomattavasti turvallisemmiksi ja tehokkaammiksi kuin eräissä maissa harjoitetut ääriliikkeet eli kertaheitolla tehdyt rajoitusten poistot ja niitä seuraavat rajut sulkutoimet, jotka tuhoavat taloutta.

Näiden ääriliikkeiden sijaan hallitus on siirtymässä varovaisin askelin kohti koronan hallinnan seuraavaa vaihetta eli testaa ja tule -mallia. Tämä malli perustuu lähtömaatestaukseen, jossa Suomeen saapuvalla matkustajalla on maahan saapuessaan oltava mukanaan enintään 72 tuntia vanha negatiivinen testitodistus tai laillistetun lääkärin todistus parantuneesta koronavirustaudista. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL määrittää ne korkeamman ilmaantuvuuden maat tai niiden alueet, joista tulevilla henkilöillä tämä velvollisuus on. Kun todistus on esitetty maahan tultaessa terveysturvallisuudelle tai rajatarkastusviranomaisille, tulija voidaan määrätä karanteeniin. Tästä voi vapautua, jos aikaisintaan 72 tunnin päästä tehty toinen testi on negatiivinen. Sitä lyhyemmällä vierailulla toista testiä ei tarvittaisi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2020 vp

Suomessa asuvilta ihmisiltä ei kotiin palatessa edellytetä negatiivista testitodistusta. Korkeamman ilmaantuvuuden maista saavuttaessa heidät ohjattaisiin testeihin ja karanteeniin Suomessa. Lakiesityksessä on myös säädetty poikkeuksista, jotka koskevat päivittäistä rajayhteisön sisäistä liikettä, samoin kuin tietenkin kuljetusalan henkilökuntaa sekä muita erityisryhmiä.

Tämä osa on tartuntatautilain muutosta, jota on tehty erinomaisessa yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja ministeri Kiurun kanssa.

Toinen osa on liikennepalvelulain muutosta. Siinä lentoyhtiö, varustamo tai muu kuljetuspalvelun tarjoaja velvoitetaan avustamaan ilmoittamisessa matkustajalle, millaisia todistuksia ja testauksia Suomi edellyttää. Tämän ilmoitusvelvollisuuden täyttämistä valvoo liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Arvoisa puhemies! Nämä ehdotetut toimenpiteet ovat väliaikaisia, ja lait olisivat voimassa ensi vuoden loppuun saakka.

Hallituksen esityksen valmistumisen jälkeen sosiaali- ja terveysministeriö on myös ilmoittanut, että tartuntatautilain muutosten osalta on tullut esiin uusia arvioita. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n arviot on varmasti syytä ottaa huomioon valiokuntien käsittelyissä täällä eduskunnassa. [Ben Zyskowitz: Kertokaa, mitä ne on!]

Me emme saa tinkiä terveysturvallisuudesta. Keväällä julistettiin maahan poikkeusolot ja otettiin käyttöön valmiuslain pakkokeinot. Nyt tiedämme, että pandemia ei ole poikkeus vaan sääntö, ei poistuva vaan läsnä oleva todellisuutemme. Siksi eduskunta käsittelee tänä syksynä lakiesityksiä, jotka ottavat paremmin huomioon pandemian, jotka tarjoavat kovia mutta nopeasti käytettäviä keinoja, kun niitä tarvitaan.

Sisärajojen valvonta on Euroopan unionissa aina väliaikainen tila, vaikka korona onkin siihen pakottanut. Se on jäykkää ja sulkevaa, se estää ja pysäyttää ihmiset ja elämän. Tämä lakiesitys on yksi askel, pieni ja hyvin varovainen askel, vapautteen päin, kunhan saamme testaa ja tule-mallin toimimaan tehokkaasti ja varmasti. Ei tietenkään ole poissuljettua, että tautitilanne pahenee ja että rajojen avaaminen lykkääntyy. Joka tapauksessa meillä on nyt tässä lakiesityksessä keinot päästä eteenpäin silloin, kun se on turvallisesti mahdollista. Tämän lakiesityksen tarkoitus on tarjota näköala tulevaisuuteen, mahdollistaa tarpeellinen mutta turvallinen kanssakäynti, tarpeellinen mutta turvallinen liikkuminen, välttämättömät elinkeinot ja elämän vaatimukset. Me opimme elämään epidemian maailmassa, kunnes se joskus on ohi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan omalta varsinaiselta paikaltaan V-painiketta.

15.04 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys erittäin merkittävästä lakiesityksestä. Erityisesti tässä huomioni kiinnittyy tartuntatautilain väliaikaiseen muuttamiseen, joka koskee matkustamiseen liittyviä rajoituksia, mahdollista karanteenia.

Tässä esityksessähän on aika iso ongelma se, että tartuntatautilain mukaan ja tämänkin esityksen jälkeen lähtökohta on se, että karanteenin määrää alueen tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri yksilöllisen arvioinnin pohjalta. Tätä myös meidän perustuslakimme edellyttää karanteenimääräyksissä. Keskeinen asiahan tässä taustalla on se, että me haluamme turvata ja varmistaa turvallisen matkailun. Ja nyt olin erittäin iloinen siitä, että ministeri puheessaan totesi, että THL:ltä on tullut uutta tietoa ihan viime aikoina sii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2020 vp

tä, miten tämä voitaisiin turvallisesti järjestää niin, että heti tänne maahan saavuttaessa järjestetään se yksi testi ja voitaisiin unohtaa kaikki karanteenipuheet. Tietenkin niissä tapauksissa karanteeni voisi tulla, jos se testi olisi negatiivinen. [Puhemies koputtaa] Kysynkin: ymmärsinhän oikein, [Puhemies koputtaa] että toive on, että nimenomaan täällä eduskuntakäsittelyssä tehtäisiin tarpeelliset muutokset?

15.05 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Totta kai tämä tilanne muuttuu jatkuvasti, ei valitettavasti parempaan suuntaan vaan huonompaan, ja meidän pitää elää sen tilanteen mukaan. Ja ylipäätään on opeteltava elämään tämän koronan kanssa vielä pitkään.

Terveys on tärkein, siitä tuskin ollaan eri mieltä, mutta heti seuraavaksi tulee talous, koska sekin on välillisesti hyvinvointia ja terveyttä. Ja minimaaliset rajoitukset on todella tehtävä niihin paikkoihin, mihin pitää tehdä, ja niille aloille.

Matkailu minua nyt kiinnostaa tässä näin, ja kuten edustaja Lohikin tuossa jo otti sen esille, niin kun eilen kaksi ministeriä sanoi julkisuudessa ja nyt ministeri Harakka täällä, että THL on antanut uusia suosituksia, niin kysyisin: mitä ne ovat? Ne on saatava äkkiä voimaan. Ja seuraava kysymys: koska ne tulevat voimaan? Se on matkailuelinkeinolle äärettömän tärkeää, että ne saadaan mahdollisimman äkkiä voimaan, etenkin jos [Puhemies koputtaa] ne ovat lievennyksiä.

15.06 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhteen kohtaan haluaisin saada tarkennusta. Täällä lukee niin, että ”vapautettuja ne henkilöt, joiden maahantulon peruste on äkillisen terveyttä tai turvallisuutta uhkaavan yhteiskunnan infraan kohdistuvan vaaran torjunta”. Keitä nämä henkilöt ovat, ja miksi he ovat niin sanotusti tämän asetuksen ulkopuolella?

15.07 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että tällä ministerin hyvin selvästi esittelemällä hallituksen esityksellä turvataan matkustaminen ulkomailta Suomeen.

Lähtömaassa tehty negatiivinen testaus lisää mielestäni turvallisuutta ihan ehdottomasti ja myös rohkeutta tulla tänne, ulkomailta Suomeen. Matkustusajasta riippuva vaivaton uusintatestaus on tärkeää. Jos se kesto on alle kolme päivää, niin ei tietenkään tarvita uusintatestausta, mutta on tärkeää, että testaaminen sen kolmen vuorokauden jälkeen on vaivatonta.

Elikkä ihan vahvasti kannatan tätä testaa ja tule -mallia. Varmasti siellä valiokunnan käsittelyssä joudutaan moneen kohtaan vielä sitten paneutumaan tarkemmin, ja mitä sieltä STM:nkin osalta kuuluu, mutta siellä tehdään hyvää työtä. — Kiitos.

15.08 Mirka Soinikoski vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä nyt käsittelyssä oleva testaa ja tule -malli asettaa meidät haastavaan tilanteeseen. Tämä virus muuttuu koko ajan. Tieto onneksi on lisääntynyt keväästä. Meillä on jo useamman kuukauden ajalta tietoa siitä, mikä nostaa riskiä ja mikä voisi olla turvallinen toimintatapa.

Ainut tapa saada matkailu kestäväällä tavalla elpymään on epidemian kuriin saaminen. Testaus ja karanteenit ovat välttämättömiä tautitilanteen hillitsemiseksi. Samaan aikaan pitää muistaa perustuslaki ja kansainväliset sopimukset, joiden vuoksi emme voi estää suomalaisten maahantuloa millään verukkeella. Korkeamman ilmaantuvuuden maasta saapu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2020 vp

vat matkustajat voidaan määrätä testiin ja karanteeniin. Tällä viikolla Suomen tautitilanne on lähtenyt nopeaan, jyrkkään nousuun, joten tätä täytyisi päästä arvioimaan entistä herkemmin, mikäli tilanne vielä muuttuu.

15.09 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Matkustamisen kannalta nämä säädökset ovat äärimmäisen tärkeitä, niin kuin täällä moni kollega on tuonut esille, mutta siellä, missä jaetaan todistuksia, on mahdollista jakaa myöskin vääriä todistuksia. Siksi olisinkin kysynyt siitä, onko tässä nyt EU-tasolla olemassa minkäänlaista yhtenäistä sääntelyä sen suhteen, minkätyyppinen tämän todistuksen tulee olla, vai onko niin, että jokaisesta maasta tulee hyvin erilaisia lääkärintodistuksia tai muita todistuksia, joilla sitten arvellaan, että tämä on oikea. Eihän tässä ole esimerkiksi olemassa mahdollisuutta johonkin tällaiseen hämäärään bisnekseen, jossa myydään erityyppisiä tekaistuja todistuksia, joilla kansalaiset pääsevät matkustamaan maasta toiseen? Onko tästä esimerkiksi EU-ministeritasolla käyty minkäänlaisia keskusteluja, niin että tämä voisi myöskin Euroopan tasolla olla toimivaa?

15.10 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehdotettua vaatimusta voidaan hyvin pitää lainsäädännön tavoitteita silmällä pitäen hyväksyttävänä ja kohtuullisena. Toki tietysti olisi toivonut, että matkailuyrittäjät eivät olisi kohdanneet enää tätä vastakappaletta, mutta kun korona jyllää, niin toimia vaaditaan.

On tuki muistettava se, että tässä esityksessä tulee hyvin vahvasti punnittavaksi useampi perusoikeusliittännäinen ehdotus, kun mietitään oikeutta elämään liikkumisvapauden ja elinkeinovapauden, yksityisyydensuojan ja yhdenvertaisuuden valossa, joten ei mikään yksinkertainen kokonaisuus kaikkienensa. Hyvä, että ministeriöt ovat kysyneet yhteistyöhön. Toivottavasti meillä on pikaisesti käytössä kaikkialla luotettavat pikamittausmenetelmät, jolloin tästäkin asiasta selvittää fiksualla tavalla. — Kiitos.

15.11 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Vi kan inte helt stänga in oss på grund av coronapandemin. Det finns många orsaker för både oss finländare och utlänningar att korsa våra gränser för arbetspendling, för nödvändiga arbetsresor och av personliga orsaker. Världen kan inte stanna upp men epidemins spridning måste förhindras.

Esitetty tartuntatauti- ja liikennepalvelulakien muutokset ovat kannatettavia. Enintään 72 tuntia vanhoihin negatiivisiin testituloksiin perustuvat maahantulovaatimukset ovat hyvä toimenpide epidemian hallitsemiseksi, mutta tämä edellyttää, että pääsy testeihin on helppoa ja että testitulokset tulevat nopeasti. Kysynkin ministereiltä: koska me ja maailma saamme käyttööme luotettavia pikatestejä?

15.12 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä testaa ja tule -malli on järkevä ja tärkeä. Olemme maana onnistuneet, jos me tässä tilanteessa voimme estää koronaepidemian leviämistä Suomessa ja samalla lisätä matkustajien luottamusta rajat ylittävän matkustuksen turvallisuuteen. Näemme win-win-tilanteen, jos me tällä toimintamallilla, siis muun muassa testivaatimuksella, onnistumme sekä purkamaan maahantulon rajoituksia että samalla torjumaan koronapandemiaa rajoilla. Testausmalli toki mak-saa tavalla tai toisella, mutta ei yhtä paljon kuin huonompi tautitilanne.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2020 vp

Monille ihmisille, joita tämä koskee, olisi tärkeää, että näissä raja- ja matkustajakysymyksissä olisi mahdollisimman paljon jatkuvuutta ja ennustettavuutta. Haaste on tietenkin valtava tässä koko ajan muuttuvassa ja vakavassa tilanteessa. — Kiitos.

15.13 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Korona on ollut keskuudessamme jo varsin pitkään, ja meidän täytyy varautua siihen, että tämä ei vielä aivan hetkessä ole ohi. Siksi näiden toimien, mitä nyt käsittelemme tänäkin esityksen osalta, on oltava tehokkaita ja erittäin hyvin ja tarkkaan perusteltuja, miksi niitä halutaan ottaa käyttöön ja mitä hyötyä niillä tullaan saavuttamaan.

Tämän esityksen osalta varsinkin matkailuala on esittänyt suuria huolia liittyen tähän 72 tunnin rajaan, ja viimeksi eilen useampi hallituksen toimesta, muun muassa ministeri Lintilä, nosti tämän kysymyksen esille. Nyt kysynkin ministeri Harakalta: oletteko te nyt esittämässä tähän esitykseen joitain muutoksia, kun kerran näyttää siltä, että jotain uutta tietoa on tuotukin esille?

15.15 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä malli, jota nyt esitetään — matkustuskupla, voisimme sitä sellaiseksi sanoa — matkustuskupla ei saa olla saippuakupla. Eli se yksikin porsaanneikä siellä joukossa, mikä mahdollistaa sen, että tartunta pääsisi leviämään, on tietysti takaisku.

Florence Nightingale on se, joka aikoinaan toi tämän hygieni-ajatuksen maailmaan, ja toivoisinkin, ministeri Kiuru, että ottaisitte tätä roolia vielä enemmän ja näkyvämmiin. Oli erittäin hieno puheenvuoro äsken teiltä, korostitte sitä tärkeyttä, että me ihmiset oikeasti tarttuissimme tähän vakavaan tilanteeseen. Toivoisin, että järjestätte vielä kerran tiedotuskampanjan, missä ihan oikeasti muistutetaan kaikkia kansalaisia, koska se on meistä kiinni — nämä tartunnan lähteet ja se, että tauti leviää, on meistä kiinni — ja niin, että se kohdistuisi myös nuorisoon. Olen huolissani lukiolaisista ja kouluista, ja toivoisin, että kouluihin tulisi maskeja, jotta opiskelijat voisivat niitä ottaa. Tämä on meistä kiinni, se on meidän käsissämme, ja mielestäni kyllä käsidesille on [Puhemies koputtaa] paikkansa.

15.16 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on muutama kertaan mainittu sana ”pikatesti”, ja se on nyt todellakin asian ytimessä. Odotan, että ministereiltäkin tulee tähän liittyen näkemyksiä, ja voimme varmasti valiokuntakäsittelyssä sitten hyödyntää sen viimeisimmän tiedon, mikä näihin liittyy.

Tämä esityshän on tehty sillä ajatuksella, että jos me aikajanalle piirrämme tietyt päivät ja tietyt tunnit, niin tämä on varsin toimiva niiltä osin, kun matkailija viipyy Suomessa alle 72 tuntia, se ei ole silloin ongelmallinen. Mutta yli 72 tunnin osalta tämä karanteenivaatimus ja sitten testin saaminen — jokainen ymmärtää käytännössä, että matkatuottajilta tai palvelutuottajilta tullut palaute on ihan aiheellista. Ja jos me voimme nyt tämän vaiheen korvata paremmilla pikatesteillä, joita me olemme koko ajan odottaneet ja toivoneet ja joita tietävästi on tulossa ainakin jollakin aikataululla, niin se muuttaa tämän ihan olennaisesti, ja silloin me pääsemme hyvin toimivaan tilanteeseen. Tästä toivoisin itsekin ministereiltä näkemystä.

15.17 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Matkustamisen kannalta on tärkeää saada koronaturvalliset käytännöt rajoille. Tässä esityksessä kuntien tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavilla viranomaisilla olisi vastuu valvoa maahantu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2020 vp

lon yhteydessä, että matkustajilla olisi mukanaan joko todistus negatiivisesta testituloksesta tai lääkärin antama selvitys jo sairastetusta taudista. Tämä aiheuttaa luonnollisesti myös kustannuksia monella eri taholla eri viranomaisille: Rajavartiolaitokselle, Tullille, kunnan tartuntatautiviranomaisille muun muassa. Olisinkin kysynyt näistä resursseista: Millä tavalla ne on huomioitu ja miten ne ollaan turvaamassa? Miten huolehditaan myös henkilöstön riittävydestä näytteenottoon ja myöskin väestön muun näytteenoton osalta? Kysyisin myöskin, onko koronakoirien käyttöä tarkoitus laajentaa satamiin lentokentän lisäksi?

15.18 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on hyvää jatkumoa edelliselle keskustelulle, jossa puhuimme ravintoloihin liittyvistä rajoituksista. Ja nyt tietysti yhteisenä huolenaiheena meillä täällä on matkailuala. Olemme kuulleet viime aikoina paljon puhuttavan erityisesti Lapin matkailusta ja sen pelastamisesta.

Hallituksen esitys on hallituksen oman hybridistrategian mukainen ja vankka osa sitä. Koska me olemme onnistuneet tähän asti varsin hyvin koronaepidemian hoidossa ja talouden hoidossa, niin on tärkeää, että me onnistumme siinä myös jatkossa. Kuten ministeri Harakka totesi, niin jotta se on mahdollista, on tehtävä hyvin harkittuja ja maltillisia ja välttämättömiä lievennyksiä rajoituksiin. Tavoite on pitää huolta terveysturvallisuudesta, mutta samalla edistää lähtömaatestauksen myötä Suomelle tärkeää vientielinkeinoja, tuotantoa ja palveluita. Tässä on monessa puheenvuorossa nostettu pikatestit, luotettavat sellaiset, ja näen, että ne auttaisivat meidän taisteluamme tämän viruksen kanssa monilta osin.

15.19 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tähän matkustamiseen pyritään nyt luomaan tällainen malli, jolla se olisi turvallisesti mahdollista.

Minäkin haluaisin vielä erikseen kysyä koronakoirista, jotka nyt ovat kokeellisesti olleet käytössä lentokentällä, ja valtio on luvannut senkin testauksen ystävällisesti maksaa. Terveysturvallisuus lentokenttäasemalla on Vantaan kaupungin vastuulla, ja myös nämä koirat sen alaisuudessa. Olen kuitenkin ymmärtänyt, että koirien laajempi käyttöönotto vaatisi lakimuutoksen, jolla nämä koirat saisivat tällaisen niin sanotun viranomaisstatuksen. Olisiko mahdollista tuoda pikaisella aikataululla tällainen lakimuutos eduskuntaan, jotta koirien käyttöä voitaisiin laajentaa? Lisäksi toivoisin ministereiden vastaavan myös siihen — tällainen pikatestaus koirien avulla on hyvin kivuton ja nopea toimenpide — että olisiko mahdollista myös varmistaa, että noita koiria voitaisiin nyt systemaattisesti kouluttaa suurempia määriä.

Lisäksi kerron vielä sen toiveen, joka tuli pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmältä, joka nyt pyrkii viestimään [Puhemies koputtaa] omalta osaltaan selkeästi. He toivoivat, että ministeriö olisi ennakollisesti jo yhteydessä paikallistasoon silloin, kun uusia määräyksiä ja rajoituksia annetaan.

15.21 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näiden matkustusrajoitusten kohdalla viestintä hallituksen taholta ja viranomaisten taholta on ollut kyllä aika sekavaa, toki ymmärrettävistä syistä, koska epidemiatilanne on muuttunut. Mutta erityisesti käsite karanteenista, pakkokaranteenista, omaehtoisesta karanteenista ja karanteenin valvonnasta vaatisi mielestäni selvennystä. Ministeri Harakka täällä totesi niin, että tämän lähtömaatestauksen lisäksi Rajavartiolaitos tai virkälääkäri määrää tämän karanteenin, mutta ymmärtääkseni eihän Rajavartiolaitoksella ole mitään valtuuksia määrätä karantee-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2020 vp

nia. Kysynkin: Miten tämä ihan käytännössä toimii, jotta kansalaiset tietävät? Määrätäänkö jokainen matkustaja, tulipa hän itärajalta tai tulipa lentokentältä, oikeasti karanteeniin, vai onko kysymys nyt omaehtoisesta karanteenista?

15.22 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys turvaa meille turvallista matkailua ulkomailta Suomeen. Testaa ja tule -malli on perusteltu. Kun pikatestit ja koronakoirat vielä saadaan rajalle laajasti käyttöön, voimme tuoda turistikin turvallisesti erityisesti harvaan asutulle seudulle Lappiin ja muuallekin Suomeen.

Korona-aikana korostuu harvaan asuttujen alueiden turvallinen luontomatkailu. Mitä hajautetumpaa ja pienimuotoisempaa toiminta on, sitä hallitumpaa ja turvallisempaa se myös on. Tätä toimintaa kannattaa edistää myös koronan jälkeen. Moni haluaa matkustaa Suomen luonnon hiljaisuuteen. Kysynkin ministeriltä: miten otetaan huomioon pienten toimijoiden ja suurempien turistikeskusten välinen erilainen maasto, ettei kaikkia laiteta samaan laariin?

15.23 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eri mailla on erilaiset tavat siinä, millaiseen karanteeniin joutuu, kun maahan tulee, ja nyt kun pyritään tämmöistä lyhytkestoista lomailua lisäämään, niin herää kuitenkin kysymys siitä, mitä sitten käytännössä tehdään, jos joku haluaa pidemmäksikin aikaa tulla, haluaa mennä karanteeniin. Mihin hän menee karanteeniin? Elikkä ymmärtääkseni se on tällä hetkellä niin, että itse pitää hommata paikka ja itse valvoa sitä toteutumista, että toteutuuko se vai ei. Esimerkiksi Thaimaassa, joka on suomalaistenkin suosima lomakohde, jos sinne menee, pitää kaksi viikkoa olla hotellissa ja huoneestakaan ei saa mennä kuin muutamaksi tunniksi päivässä ulos. Eli kyllä se kuitenkin on niin, että vastuu on viranomaisilla myös valvoa sitä, että se toteutuu.

Edustaja Essayahin esiin nostama todistuksen aitous on myös hyvä asia, joka olisi hyvä myös valmistelussa selvittää.

Sitten itse kysymys: Täällä on hallituksen esityksessä sellainen maininta, että toimivaltaiset viranomaiset katsovat, ettei heillä ole riittäviä resursseja toteuttaa hallituksen esityksessä ehdotettuja valvontatehtäviä, [Puhemies koputtaa] ja valtiovarainministeri ei puoltanut lausunnossaan lisäresursseja Liikenne- ja viestintävirastolle. Jos lisäresursseja ei tule, niin miten tämä oikeasti toteutetaan?

15.24 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Förslagets målsättning är mycket bra och skulle kunna underlätta resandet, vilket är viktigt. Tack för ministerns goda presentation. Det är också viktigt att säkerställa att det här lagförslaget inte ytterligare försvårar umgänget i gränsregioner och det är viktigt att reda ut de frågetecken som finns. Några exempel från Åland: 25 procent av läkarna på Ålands sjukhus, liksom övrig sjukvårdspersonal, kommer från Sverige. De kan i dag pendla utan karantän, vilket är livsviktigt för sjukvården. Kommer de kunna fortsätta att göra det? Det borde de få göra. Hur är det också med familjer, exempelvis en fransköld mor i Sverige som har delad vårdnad över sitt barn på Åland men utan att vara finsk medborgare — behöver hon ta ett test för att komma och se sitt barn? Och hur är det med vuxna med rötter på Åland eller i Finland, men utan dubbelt medborgarskap, som vill komma hem och träffa sina gamla föräldrar? De har i dag

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2020 vp

rätt att resa in utan test. Kommer de i framtiden behöva ta ett test? För höginkomsttagare är det här inget problem, men det kan vara mycket dyrt för många att ta de här testerna.

15.27 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen piirissä on eilen viitattu siihen, että tämän hallituksen esityksen antamisen jälkeen olisi tarvetta esitystä muuttaa, ja myös ministeri Harakka esittelypuheenvuorossaan tähän viittasi ja edelleen esitti näkemyksenä, että eduskunta sitten korjaisi nämä kohdat.

Mielestäni olisi ollut vähintäänkin kohtuullista, että ministeri Harakka tai sitten ministeri Kiuru olisi tässä lakiesityksen lähetekeskustelussa kertonut, mitä ovat ne muutokset, joita hallituksen piirissä on harkittu ja joiden kohdalla odotetaan, että eduskunta ne muutokset tekee. Uskon, että ne ovat hyviä muutoksia.

Uskon myös, että ne helpottaisivat Lapin matkailua. Lapin maakunnan parhaat pojat, edustajat Autto ja Lohi, ovat täällä tuoneet esiin niitä näkökohtia, joita sieltä on esitetty, ja toivon, että ne voidaan ottaa huomioon.

15.28 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä matkailua edistävä testaa ja tule -toimenpide on tarkoituksenmukainen ja hyvin harkittu. Ministeri totesi, että tämä on tilapäinen toimi, mutta kun se ulottuu vuoteen 2021, niin se tulee olemaan kuitenkin suhteellisen pitkä, ja ministeri mainitsi, että tässä suhteessa EU:lle nyt tulee tavallaan sisärajavaalvonta käyttöön eri tavalla kuin aikaisemmin.

Haluaisin kysyä siitä, missä määrin näitä toimenpiteitä on nyt koordinoitu EU:n piirissä ja koordinoitu ennen kaikkea kansainvälisesti. Testaus oli yksi seikka, jonka edustaja Essayah tässä toi esille, sen, onko siellä yhtenäiset menettelyt, mutta myöskin tämä malli, jonka nyt Suomi on omaksumassa, kolmen vuorokauden rajoitusaika, tuntuu järkevältä. Voisiko tästä muodostua tällainen kansainvälinen käytäntö, joka helpottaisi ylipäättään matkustamista kansainvälisesti, ei ainoastaan Suomen kohdalla? Ollaanko tätä koordinoimassa?

15.29 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Matkustaminen epidemian aikana on aina monien tekijöiden summa: uskaltavatko ihmiset matkustaa, onko heillä mahdollisuus matkustaa, kuinka lentoliikenne toimii ja niin edelleen. Arvostan kuitenkin suuresti sitä, että hallitus on valmis toimimaan aina tuoreimman asiantuntijatiedon varassa.

Kysyisin kuitenkin, jotta ihmiset ikään kuin pysyisivät kärryillä Suomen toimintaperiaatteista niin meillä kuin muuallakin: miten hallitus voisi tukea esimerkiksi Lapin matkakeskuksia tiedottamisessa niin, että vaikkapa se brittituristi tietäisi, miten Suomessa toimitaan ja miten tällaista koronaturvallista matkustamista Suomessa harjoitetaan?

15.30 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän Suomessa nämä rajoitukset ovat olleet tiukempia kuin monissa muissa EU-maissa. Tämä on johtanut siihen, että monet eurooppalaiset lentoyhtiöt operoivat Finnairia useampiin maihin, ja näin ollen niiden toimintaa on pystytty palauttamaan siten, että se on 50—60 prosenttia vuoden takaisesta, kun taas Finnairilla on vain 20 prosenttia. Nyt kun katsotaan tätä kahden testin problematiikkaa, niin kyllähän se matkailun osalta varmasti tulee johtamaan siihen, että matkailijat menevät niihin maihin, joissa kahta testiä ei vaadita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2020 vp

Kysymykseni liikenneministeri Harakalle: aiotteko ottaa esiin EU-ministeritasolla sen, että päästäisiin yhtenäisiin käytäntöihin näiden testivaatimusten suhteen? Monen maan sisällä on sitten omat rajoituksensa, mutta se, miten toimitaan Schengen-maiden ja EU-maiden kesken, näiden rajoilla, voisi olla järkevää yhtenäistää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä debatissa annan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, edustajat Piirainen ja Lohi, ja sen jälkeen ministeri Harakka.

15.31 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille tästä esittelystä. Niin kuin täällä hyvin monessa puheenvuorossa on todettu, on erittäin tärkeästä asiasta kysymys, matkailusta — mahdollisesti jopa työpaikkamatkailusta — ja siitä, millä tavalla Suomeen voidaan sitten muista maista tulla. Täällä esittelytekstissä sanotaan, että ”Suomeen matkustavalla on maahan saapuessaan oltava mukana aikaisintaan 72 tuntia ennen saapumista hänelle myönnetty testitodistus siitä, että hänellä ei ole covid-19-tautia”. Minkälaisia testimenetelmiä mahdollisesti on näissä muissa maissa, mistä meille ollaan saapumassa? Onko mahdollista, että se 72 tuntia täyttyy, vai onko sitten sillä tavalla, että heti kun tänne tullaan, niin karanteeni iskee päälle sitten, niin että ei edes kerkiä takaisin? — Kiitos.

15.32 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talous ja terveys kulkevat todella käsi kädessä. Ja se on niinkin, että jos meidän taloutemme tuhoutuu, niin kyllä vähintään keskipitkällä aikavälillä myös se alkaa vaikuttamaan negatiivisesti ihmisten terveyteen.

Matkailun toimialan ahdinko koskettaa koko Suomea — voi sanoa, että erityisesti Uudenmaan aluetta ja Lappia. Miksi Lappia? Sen takia, että siellä sen suhteellinen osuus kaikesta liiketoiminnasta ja työllisyydestä on aivan merkittävä. Uusimmat ennusteet ennustavat, että jos ei pystytä avaamaan matkailua, meillä on ensi kesänä Lapissa 8 000 työtöntä lisää tämän takia, ja se on aivan valtava määrä siihen väestöpohjaan nähden, mikä siellä on, ja se on valtava ahdinko, mikä siitä syntyy. Sen takia on valtavan tärkeää se, mitä ministeri Harakka täällä totesi, että tätä nyt esillä olevaa esitystä voitaisiin säätää sillä tavalla, että me hallitsemme riskit koronan suhteen mutta samalla myös pystymme matkailua turvallisesti harjoittamaan. Silloin jos meillä on karanteenivaatimus, on selvä, ettei kukaan tule — eihän kukaan tule ulkomaille karanteeniin. Kyllä ainoa tapa on tehdä ensimmäinen testi heti maahan tullessa ja pikatestinä, [Puhemies koputtaa] ja tähän on pyrittävä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Harakka, 3 minuuttia.

15.34 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille hyvästä ja asiallisesta ja vastuullisesta keskustelusta.

Mehän opimme elämään koronan maailmassa. Koko ajan saamme lisää tietoa taudin kuvasta ja olemuksesta. Ja siksi sosiaali- ja terveysministeriö ja sen asiantuntijaorganisaatio THL arvioivat koko ajan, joka päivä, joka hetki, uutta tietoa, tekevät uusia laskelmia, uusia arvioita siitä, millä tavalla tätä tautia hallitaan, ja siksi valiokuntien on todellakin syytä kuulla näitä arvioita tarkkaan. Tämä kommenttina edustajille Lohi, Lindén ja Zyskowiec.

Edustaja Räsänen kiinnitti aivan oikein huomiota siihen, että tartuntatautilain 60 §:n mukaan kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautilääkäri määrää tämän karanteenin. Saman

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2020 vp

lain 3 § ei kuitenkaan kovin yksityiskohtaisesti kuvaile, millainen tämä karanteeni on. Se mielikuva, että se tarkoittaisi, että tuijotetaan hotellihuoneen seiniä, ei välttämättä pidä paikkaansa, ja siltä osin edustaja Kivisaari on varmasti oikeassa — toki tämä on ministeri Kiurun asia, mutta kuvittelisin, että tässä olisi varmasti yleishyödyllistä saada tarkempia kuvauksia siitä, minkälainen tämä karanteeni sitten voisi olla.

Edustaja Essayah kiinnitti erittäin ansiokkaasti huomiota juuri samaan asiaan, jota varmasti me kaikki olemme pohtineet: miten taataan, että todistus on aito. Joitakin tunnusmerkkejä tähän lakiesitykseen on saatu, mutta on mahdollista, että sitä vielä asetuksilla olisi syytä täydentää. Lisäksi, ylipäätään EU:ssa ei ikävä kyllä olla pystytty löytämään yhteisiä kriteerejä esimerkiksi tällaisen kansainvälisesti standardoidun ja hyväksyttävän tartuntatautitodistuksen osalta. Olisi erittäin hyödyllistä — tämä vastauksena myöskin edustaja Kaumalle — saada näitä standardoitua.

Edustaja Löfström kyseli ahvenanmaalaisten asemasta. 16 a §:ssä, paragraf 1, on josain määrin vastattu kysymykseen, että ainakin Ruotsin ja Suomen välillä tapahtuva päivittäinen työmatkaliikenne kuuluisi tähän poikkeusten joukkoon.

Ja sitten edustaja Laakso tiedusteli, mitä tämä muotoilu tästä äkillisestä terveyttä ja turvallisuutta uhkaavasta yhteiskunnallisesta infrastruktuuriin kohdistuvasta vaarasta oikeastaan tarkoittaa. Sillähän tietenkin tarkoitetaan sitä, että on joku niin äkillinen vaara, joka uhkaa niin suurta väestönosaa, ettei kerta kaikkiaan ehditä hoitaa tällaista todistusta, ja tässä kohtaa viitataan erityisesti ydinlaitosten turvallisuuteen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tämän asian osalta debatti on päättynyt, ja nyt aloitetaan puhujalista. Keretään ottaa ainakin yksi puheenvuoro.

15.37 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä jäimme kyllä edelleen hie-
man ihmettelemään tätä ministerin vastauspuheenvuoroa, sillä täällä useat edustajat kysyivät salissa nimenomaan sitä, että nyt kun on tullut julkisuuteen hallituksen toimesta useita puheenvuoroja, joissa on annettu ymmärtää, että jonkintyyppisiä muutoksia tähän käsittelyssä olevaan esitykseen voitaisiin tässä talossa tehdä, niin olisi kyllä hyvin suotavaa nyt tälle salille kertoa, kun täällä kuitenkin meitä kansanedustajia on aikamoinen joukko paikalla eri valiokuntien edustajina, että mitkä ovat ne konkreettiset muutokset — mitä siis maan hallitus näkee, että tälle esitykselle voitaisiin tässä kohtaa tehdä? Täällä on kuitenkin tuotu esille monta kertaa matkailualan huoli tästä esityksestä ja varsinkin tästä 72 tunnin rajasta, ja nyt kun julkisuuteen on tullut tietoja siitä, että THL näkeekin näin, että tämä raja ei olekaan välttämättä niin perusteltu, vaan että voitaisiin myös ikään kuin soveltaa tätä rajalla tehtävää testausta ja että sillä voitaisiin tämä sama hyöty saada aikaiseksi, niin edelleen, arvoisa puhemies, kyllä kysyn siis: Mitkä ovat nämä konkreettiset keinot ja muutokset? Mitä nyt sitten tässä tilanteessa maan hallitus näkee, että voitaisiin tältä osin tehdä? Miten tätä esitystä tullaan myös muuttamaan siltä osin, että saadaan aikaan sellainen esitys, jolla samaan aikaan voidaan turvata sujuva maahantulo ja myös se, että meidän matkailuala selviää tästä ennennäkemättömästä kriisistä? Nämä asiat ovat kyllä yhdistettävissä, mutta nyt olisi erittäin tärkeää kuulla tässä talossa, mitkä ovat ne konkreettiset muutokset ja mitä maan hallitus tulee esittämään tähän esitykseen. Valitettavasti, arvoisa puhemies, emme kuulleet tätä äskeisessä debatissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2020 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Annan vielä tässä kohtaa puheenvuoron ministeri Kiurulle. Hän on toinen vastuuministeri asian esittelyn osalta. — Ministeri Kiuru, 2 minuuttia.

15.39 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä esityksessä tehdään nyt mahdolliseksi EU:n alueella vapaan liikkuvuuden edistäminen. Suomi on yksi keskeisimpiä maita, joissa tullaan tekemään se mahdolliseksi tällä etukätestäustausvaatimuksella ja sitä kautta tänään käsitellyssä olevalla lainsäädäntöesityksellä, ja tämä on tässä esityksessä aivan olennainen asia. Jotta me saamme ihmiset tulemaan, meidän täytyy mahdollistaa se, ja tällä esityksellä tämä mahdollistetaan isossa mittakaavassa. On muistettava, että maamme testauskapasiteetti tulee aina olemaan rajallinen, ja siltä osin tässä varmistetaan, että ei jää tämän maan testauskapasiteetista kiinni se, voiko ihminen vapaan liikkuvuuden edellytysten täytyessä tulla maahamme. Tällä esityksellä, minkä ministeri Harakka tänne toi, se on jatkossa mahdollista, ja uskon, että sillä on suuri kannatus täällä eduskunnassa.

Toinen asia, mikä tällä esityksellä mahdollistetaan, on se, mitä on tehty oikeastaan eri puolilla Eurooppaa ja mistä edustajat ovat tässäkin keskustelussa — sekä tässä että edeltävässä — antaneet esimerkkejä: eri maissa on ihmisten terveyden ja hengen suojelemiseksi tehty sekä näitä karanteenisuosituksia että karanteeneja, ja siitä puhui muun muassa edustaja Räsänen täällä. Ja jotta me voisimme lyhentää niitä aikoja, jotka pitää viettää suojaisissa olosuhteissa vaarantamatta toisten ihmisten terveyttä ja henkeä, niin tätä kautta tämä ehdotus nimenomaan mahdollistaa sen, että me voimme lyhentää tätä aikaa, joka on muiden suojaksi tehty.

On kuitenkin selvää, että tämän esityksen ulkopuolella on joku yksityiskohta mahdollista harkita toisin, niin kuin täällä esimerkiksi edustaja Ben Zyskowicz ja monet muut teistä kysyivät. Silloin te nimenomaan kiinnitätte huomiota siihen, miten terveysviranomaiset tulevat menettelemään yksittäisissä kysymyksissä, kun uusi toimintamalli otetaan käyttöön. Näitä esimerkkejä nimenomaan on nyt perätty tämän kahden—kolmen viikon aikana, kun me olemme panneet tätä uutta toimintamallia toimeen, ja olen [Puhemies koputtaa] omalta puoleltani todennut eilen julkisuuteen, että me olemme valmiita harkitsemaan erityyppisiä terveysviranomaisten toimia [Puhemies koputtaa] liittyen siihen, minkälaisia ongelmia tämän uuden toimintamallin todellisessa käyttöönotossa todetaan, niin kuin täällä edustaja Lohi jo äsken totesi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.42.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.18.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 124/2020 vp

20.18 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä lähes jokainen Euroopan maa ylittää Suomen raja-arvon koronaviruksen korkean riskin ilmaantuvuudessa. Sen takia on tarpeen, että tänne on mahdollista päästä matkalle myös ilman karanteenia, jos esittää kotimaastaan lähtiessään alle 72 tuntia vanhan negatiivisen testituloksen tai laillistetun lääkärintodistuksen sairastetusta mutta parantuneesta laboratoriovarmistetusta koronavirustaudista. Kuljetusyhtiöt on veloitettava valvomaan määräyksen toteutumista, jotta vältetään turhalta matkustamiselta ja rajalta käännättämisiltä.

Arvoisa puhemies! Onneksi hallitus on luvannut muutoksia esitykseensä, joka nyky muodossaan käytännössä estäisi turistimatkailun Suomeen. Jotta esimerkiksi Pohjois-Suomen talvimatkailun kautta saataisiin pelastetuksi ja hyödynnetyksi tilannetta, jossa Suomi voisi houkutellessa sellaisia turisteja, jotka normaalisti valitsisivat talvilomalle jonkun toisen kohteen, on matkailijan kotimaassa tehdyn negatiivisen testituloksen tai parantuneesta koronavirusinfektiosta esitetyn todistuksen riitettävä perusteeksi saapua lomamatkalle Suomeen. Tällä tavoin Suomen Lapin matkailun talvisesonki voitaisiin toteuttaa verrattain turvallisesti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.